

Policy Brief
Sinteză de politici în domeniul educației

Mariana Marin
Parteneriate pentru învățare

Chișinău, 2017

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Proiectului “Consolidarea colectivităților școlare: creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației”, implementat de Institutul de Politici Publice cu suportul financiar al Programului de Sprijinire a Educației al Fundațiilor pentru o Societate Deschisă în cadrul Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros-Moldova și desfășurat în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Autor:

Mariana Marin,

doctor în pedagogie, conferențiar universitar

Datele și constatările lucrării reflectă opinia autoarei și nu neapărat reprezintă punctul de vedere al finanțatorului. Autoarea își asumă responsabilitatea pentru interpretările și concluziile lucrării.

Mulțumim tuturor celor care ne-au sprijinit în elaborarea lucrării și, nu în ultimul rând, respondenților, care ne-au acordat timp și ne-au oferit informații.

Cuprins

Sumar executiv	4
Situația actuală în domeniul parteneriatului școlii cu familia	5
Parteneriatul cu familia: mituri și percepții greșite, lecții învățate	8
Participarea părinților la deciziile școlii	18
Formele de manifestare a activismului părinților.....	18
Rezolvarea de către părinți a aspectelor negative în școală.....	19
Alegerea disciplinelor opționale: la discreția cui?	23
Evaluare pentru învățare?	25
Concluzii și recomandări.....	31

Sumar executiv

Sinteza de politici **Parteneriate cu familia pentru învățare** are drept scop diagnosticarea stării de facto a parteneriatului dintre familie și școală pe următoarele aspecte: participarea la luarea deciziilor, accesul la informațiile despre conținuturile curriculare și strategia de evaluare folosită la nivel central, dar și modalitățile particulare de evaluare pentru învățare la nivelul instituției de învățământ.

În lucrare sunt utilizate rezultatele sondajelor realizate de Asociația Generală a Învățătorilor din Republica Moldova (AGIRoMd) în perioada mai-iulie 2017. Forma de colectare a datelor a fost online. La sondaj au participat 109 părinți, reprezentând localități rurale, urbane, având un statut social divers: slujbași, casnici, cu studii superioare și postuniversitare. De asemenea, anumite situații calitative interpretate în lucrare au fost obținute prin metoda focus-grupurilor, la ședințele cărora au participat părinți ai elevilor din clasele primare și gimnaziale.

Principalele constatări ale sintezei de politici sunt:

1. Veriga slabă în colaborarea instituției de învățământ cu școala este componenta consultare, informare și feed-back privind accesul părinților la îmbunătățirea atitudinii cadrelor didactice față de elevi prin evaluare.
2. Punctul slab al multor școli este limitarea accesului părinților la activitățile de luare de decizii și dezbateri, de formare profesională, de analiză a demersului educațional.
3. Un element important în parteneriatul cu familia este consultarea componentei curriculare la decizia școlii, care conform recomandărilor planului-cadru se racordează la nevoile beneficiarilor direcți și indirecti ai educației. Aspectul dat de cele mai dese ori este lăsat la discreția administrației.
4. Existența unui curriculum rupt de viață (centrat pe teorie, nu pe aplicațiile practice, pe memorare, nu pe gândire critică) și inadecvarea competențelor formate în școală la cerințele pieței muncii. Consultarea responsabilă a părinților care se îngrijesc de viitorul profesional al copiilor săi ar putea responsabiliza mai mult societate în participarea la luarea deciziilor privind viitorul țării.
5. Evaluarea lipsită de obiectivitate și centrată pe cunoștințe reprezintă o problemă pentru întreg învățământul general. În sinteza de politici au fost interviewate grupuri de părinți care vor prezenta situația reală, dar și doleanțele pentru ameliorare.
6. Lipsa implicării părinților în general sau falsa implicare în deciziile privind educația și chiar nerespectarea unor drepturi fundamentale ale elevilor.

Situația actuală în domeniul parteneriatului școlii cu familia

În Republica Moldova, colaborarea dintre familie și școală este prevăzută prin lege și este reflectată în documente reglatorii. În ce măsură acest parteneriat este eficient vom descrie prin analiza succintă a câtorva documente.

Codul educației al RM (aprobat în anul 2014) prevede, în articolul 135 (f), *obligația personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere* să colaboreze cu familia și comunitatea, astfel se creează angajamente unidirecționale.

Mai puțin este reflectat aspectul contribuției familiei în acest sens. Situația dată proiectează din start un angajament de prestare a serviciilor dinspre unitatea de învățământ. Documentul de bază nu prevede aspectul legat de responsabilizarea părinților.

Un alt document ce urmează să fie implementat este **Cadrul de referință al Curriculumului național**, aprobat de Consiliul Național pentru Curriculum¹. În *Cadrul de referință* se menționează că „în contextul Republicii Moldova, parteneriatele familie-școală sunt privite mai degrabă tradițional: școala este responsabilă de educația copiilor, familia – de creșterea acestora. Constituirea și dezvoltarea unui parteneriat real între familie și școală este un proces dificil, prin care, pas cu pas, se va schimba semnificativ atitudinea atât din partea profesorilor, a managerilor, cât și din partea părinților și a elevilor. Acest parteneriat, pe de o parte, presupune dorința ambelor părți de a dialoga deschis despre educație, cu respectarea deplină a rolurilor – de cadru didactic, de părinte, de elev, asumarea responsabilității și manifestarea unui efort și angajament conștient din partea școlii și a familiei, pe de altă parte. Cadrele didactice și părinții sunt parteneri egali în procesul educativ, însă fiecare au experiențe și aspecte specifice de activitate”.

Specialiștii din domeniu au evidențiat problema în prezentul document, menționând că parteneriatul nu este autentic, este mai mult centrat pe responsabilizarea școlii în învățarea elevilor, iar rolul familiei este cel de protecție, creștere, asigurare cu cele necesare.

Problema parteneriatului se intensifică și mai mult odată cu implementarea Codului educației, și anume a articolului 16, *Evaluarea și scara de notare*, alin. (5): „În învățământul primar, evaluarea rezultatelor învățării este criterială și se efectuează prin descriptori”.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a aprobat un șir de documente ce vizează nemijlocit implicarea părintelui în învățarea elevilor:

- *Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Ghid metodologic. Clasa I* (aprobat de Consiliul Național pentru Curriculum, Ordinul nr. 862 din 07 septembrie 2015);

¹ Ministerul Educației al RM, „Consiliul Național pentru Curriculum a aprobat Cadrul de referință al Curriculumului național”, postat la 30 mai 2017, <http://edu.gov.md/ro/content/consiliul-national-pentru-curriculum-aprobat-cadrul-de-referinta-al-curriculumului-national>

- *Instrucțiune cu privire la implementarea Metodologiei evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar, clasa I* (aprobată de Consiliul Național pentru Curriculum, Ordinul nr. 862 din 07 septembrie 2015);
- *Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele I-II* (aprobată de Consiliul Național pentru Curriculum, Ordinul nr. 623 din 28 iunie 2016);
- *Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar. Ghid metodologic. Clasa a II-a* (aprobat de Consiliul Național pentru Curriculum, Ordinul nr. 256 din 28 aprilie 2017);
- *Metodologia evaluării criteriale prin descriptori în clasa a III-a* (aprobată de Consiliul Național pentru Curriculum, Ordinul MECC nr. 70 din 05 septembrie 2017).

Aspectul dat este în atenția miilor de părinți, întrucât se traversează o perioadă de adaptare la un sistem nou de evaluare, și anume fără note. Familia care crește și educă un copil de vârstă școlară este conectată direct la pedagogizare prin lectura documentelor, prin contribuția la realizarea unui dialog cu profesorii, dar și cu elevii.

Situația este nouă și incomodă pentru ambele părți. Școala este pusă în situația să comunice cu familia în legătură cu altfel de probleme, și anume cu cele privind asigurarea unui transfer didactic, orientat spre comunicarea reală despre situația școlară zi de zi. Părintele se află la moment într-o incertitudine. Din păcate, nu poate face față provocării decât implicându-se în cunoașterea curriculumului, a performanțelor pe care elevul trebuie să le atingă. De data aceasta, replica „Plătesc cât trebuie, eu nu am timp” nu are impact. Elevul nu „mai aduce acasă note”, iar părinții nu află direct despre nivelul la învățătură al copilului. Astfel, se poate ajunge la o stare de îndoială și, ca urmare, la faptul ca părintele să conteste legea și documentele în domeniul politicilor de evaluare. Așadar, riscul de a pierde colaborarea cu familia este la fel de mare, poate chiar mai mare decât în situația când erau note.

Colaborarea familiei cu școala și invers suferă de lipsa unui mecanism mai clar de responsabilizare a părinților pentru rezultatele copiilor lor. *Codul educației*, prin articolul 138, alin. 2, 3, stipulează obligații pentru părinți sau reprezentanții legali ai copiilor, astfel existând premise legislative prin care aceștia sunt obligați să asigure realizarea obiectivelor educaționale. Responsabilizarea părinților poate fi obiectul unor documente reglatorii, care ar face ca ei să înțeleagă faptul că ei contribuie direct la succesul/insuccesul copilului.

Caseta 1. Obligațiile părinților

Codul educației al RM (2014)

Articolul 138 (2). Părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor și elevilor au următoarele obligații:

- a) să asigure educarea copilului în familie și să creeze condiții adecvate pentru pregătirea temelor și frecventarea studiilor, pentru dezvoltarea aptitudinilor, participarea la activități extrașcolare și pentru autoinstruire;
- b) să asigure școlarizarea obligatorie a copiilor de vârstă școlară;
- c) să colaboreze cu instituția de învățământ, contribuind la realizarea obiectivelor educaționale;
- d) să urmărească, în colaborare cu conducerea instituției de învățământ și cadrele didactice, situația școlară și comportamentul copilului sau elevului în instituția de învățământ.

Articolul 138 (3): Părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor, care nu manifestă responsabilitate și nu asigură educarea și instruirea copilului, sunt pasibili de răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.

Sursa: Codul educației, 2014.

Un exemplu elocvent de practică internațională de asigurare a unui *parenting*, susținut de Guvern prin programe obligatorii de formare a părinților, este prezentat în caseta de mai jos.

Caseta 2. Activitatea Asociației Italia-Euro-Net

Asociația cooperează cu numeroase instituții de administrație publică, încheind contracte cu acestea pentru diseminarea activităților pentru tineri și adulți și sprijină organizațiile de tineret în realizarea unor programe europene.

Activități realizate de EURO-NET cu părinții:

- întâlniri cu reprezentanți ai unor instituții publice sau organizații private, în special cu asociații ale părinților (în special cu MOIGE – Mișcarea Italiană a Părinților);
- contacte cu familii care au dificultăți economice și sociale;
- sprijin pentru familii în cooperare cu MOIGE;
- consiliere, întâlniri cu familiile și schimburi de experiență;
- lecturi și dezbateri despre familie și copii. Ilustrarea responsabilităților și obligațiilor părinților în procesul de educație a copiilor;
- întâlniri individuale și discuții despre formare și nevoile sociale ale familiilor.

Sursa: A. Muscă. *Educația și consilierea părinților*. București, 2006;
Les Écoles des parents et des éducateurs. <http://www.ecoledesparents.org/>

Soluții și recomandări

- Încurajarea activității școlii părinților ca entitate juridică la nivelul fiecărui municipiu/raion ar fi o soluție potrivită pentru asigurarea unui mecanism eficient al parteneriatului între școală și familie.

- Parteneriatul cu familia reprezintă esența sustenabilității domeniului educațional, căci părinții sunt cei care zi de zi au acces la informația despre școală, prin copiii lor. În acest fel participă aproximativ întreaga societate la abordarea problemelor din educație.

Parteneriatul cu familia: mituri și percepții greșite, lecții învățate

Ce așteptări avem de la parteneriatul instituției educaționale cu familia?

Părinții au dreptul și obligația de a participa la procesele de învățare ale copiilor lor, deoarece ei au responsabilitatea majoră pentru aceștia. Marea provocare rezidă în realizarea angajamentului într-o manieră optimală și într-un parteneriat solid.

În ce măsură și cât de calitativ se implică părinții în activitățile de învățare ale copiilor?

Participarea la ședințele tradiționale cu părinții. De obicei, dirigintele clasei coordonează activitatea colaborării cu familia (părinții sau reprezentanții legali ai copiilor). Se stabilește o periodicitate prin ședințe obligatorii de 3 ori pe an: în luna septembrie, decembrie și 1-2 activități în an de tip pedagogizare (lectorate, seminare).

Ședințele tradiționale vizează câteva aspecte:

- a) regulamentul de ordine interioară al instituției de învățământ;
- b) programul de lucru, orarul, personalul didactic al clasei;
- c) obiectivele educaționale proiectate și realizate;
- d) nivelul rezultatelor școlare atins per ansamblu de clasa de elevi;
- e) bunăstarea sălii de clasă sau a instituției de învățământ (curățenie, dotări cu mobilier, tehnică de gospodărie, mijloace tehnice, reparații etc.);
- f) asigurarea cu mijloace de învățământ, cu auxiliare didactice pentru elevi.

Remarcăm, primele patru poziții din aceste clasament sunt un pretext pentru stabilirea ședințelor cu părinții. Instituția de învățământ este interesată în primul rând de susținerea financiară din partea familiei. Din păcate, aceasta este o realitate, fără a camufla problemele susținerii de către părinți a nevoilor materiale existente în sistemul educațional.

Este incomodă această constatare, întrucât fără implicarea financiară a familiei școala nu poate exista. Lipsa de fonduri sociale, imposibilitatea de a rezolva problemele școlii din bugetul APL, lipsa accesului la o proiecte sustenabilă, lipsa de informare despre proiecte sustenabile creează premise de acces simplu la bugetul familiei.

Soluții și recomandări

- Ședințele tradiționale cu părinții să fie organizate în exclusivitate cu scopuri de informare privind activitatea de organizare și de planificare a activităților educaționale.

- Organele de resort în domeniul educației trebuie să emită o dispoziție cu privire la interzicerea discuției altor probleme decât cele educaționale în cadrul ședințelor tradiționale.
- Problemele de asigurare financiară, gospodărie și alte inițiative extrabugetare ce vizează condițiile de învățare și bunăstarea nu pot fi inițiate de către personalul didactic sau managerial al instituției. Activitățile date pot fi planificate în cadrul asociațiilor obștești de părinți și pot fi inițiate în exclusivitate de către conducătorii acestora.

Despre ce se discută la ședințele tematice cu părinții?

Redăm cele mai discutate subiecte la ședințele tematice în ordinea următoare: de la cele mai solicitate spre cele mai puțin solicitate.

- Relațiile dintre școală și familie.
- Cum să fim buni părinți.
- Cum să ne ajutăm copiii.
- Drepturile copilului / Protejarea drepturilor copilului.
- Siguranța și protecția în activitatea școlară.
- Procedura legală de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituției de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.
- Egalitatea de gen / Evitarea discriminării între băieți și fete.
- Prevenirea și combaterea violenței în școală.
- Viața sănătoasă.
- Prevenirea și efectele obezității.
- Efectele alcoolului, tutunului și consumului de droguri.

Părinții semnalează și diverse abuzuri legate de organizarea ședințelor cu părinții.

Caseta 3. Opiniile părinților referitoare la adunările organizate de școală

- „La ședințe se cer bani, bani și iar bani! Din păcate, alte subiecte educaționale se discută sumar sau chiar deloc. Uneori se face adunare cu părinții doar pentru a discuta câți bani trebuie de strâns pentru cadouri, reparații, excursii, zile de sărbători... Iar mai nou, se strâng bani ca să-ți dea directoarea un diriginte bun.”
- „Prevenirea suicidului, orientarea profesională.”
- „Cu părere de rău, în ultimii 4 ani, la școala unde merg copiii mei, la ședințe, în afară de comportamentul copiilor și cum să investim cât mai mult în reparații și tehnică performantă (gen laptop, televizor, imprimantă), nu se mai discută nimic.”
- „Adunările cu părinții s-au axat mai mult pe fondul clasei/scolii/asociației de părinți, inexistentă în anul de studii 2016-2017; chestii organizatorice gen întârzieri la lecții, lipsa celor necesare pentru lecții, uniforma școlară.”
- „Învățătorul a adus la cunoștință informații eronate, mai ales în legătură cu asociația de părinți și obligativitatea achitării fondului scolii/clasei.”
- „Odată a fost psihologul la adunare și a prezentat informații foarte generale despre copiii de clasa întâi.”
- „Se mai dădeau caietele de teste, ca să vedem punctajul acumulat.”
- „Niciodată nu s-a făcut o prezentare a sistemului de evaluare în clasele primare, doar s-a pomenit că nu vor fi note.”
- „Manualele auxiliare, la început de an, nu au fost alese împreună cu părinții, ci s-a dat lista și s-a făcut comanda.”
- „Alegerea orelor opționale e o mirare, doar te pun în fața faptului că au un fel de ore opționale. Apare întrebarea: din ce să alegi?”

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Comitetul de părinți sau alte forme de asociere și organizare a părinților

La primele ședințe se stabilește prin diverse modalități (democratice, mai puțin democratice) un nucleu de părinți voluntari, care dispun de timp mai mult și participă la organizarea sau rezolvarea diferitor probleme educaționale.

În situația dată, putem remarca câteva probleme.

1. Alegerea comitetului prin metode democratice înseamnă candidarea anumitor părinți la funcțiile manageriale și votarea ulterioară a candidatului care a fost cel mai convingător.

Organizarea comitetului de părinți trebuie să se realizeze în exclusivitate prin metode de alegeri. Persoana care candidează la funcția de membru al comitetului de părinți se poate autopropune sau poate fi propusă (cu acordul ei) pentru anumite merite. La candidare, părintele trebuie să anunțe disponibilitatea sa de a coordona colectivul de părinți și de a informa despre acțiunile sale.

Această recomandare ar putea speria mulți diriginți, iar argumentul lor ar fi că alegerile sunt dificil/imposibil de realizat.

Bineînțeles, este o teorie care nu se aplică în practică. Funcția de membru al comitetului părintesc este o activitate de voluntariat, dar puțini părinți găsesc timp pentru a participa. Iată o sursă a problemelor. Într-o țară în care ne dorim să trăim decent, responsabilizarea părinților prin activități de voluntariat este o problemă.

II. Metoda nedemocratică „cât mai aproape de copilul meu”

Pe de altă parte, metoda nedemocratică înseamnă autopropunerea unor părinți la funcția de membru al comitetului de părinți (în lipsa unor alegeri). De ce unii părinți doresc numaidecât să fie în această funcție? Ca să fie *cât mai aproape* de copiii lor. „Cât mai aproape” ar însemna, eventual, următoarele:

- un acces mai flexibil (și informal) la cadrele didactice decât pentru alți părinți;
- gestionarea fondurilor financiare ale clasei;
- scutirea de anumite plăți;
- subiectivitatea dirigintelui și acordarea de favoruri acelor copii ai căror părinți se implică etc.

Soluții și recomandări:

- Instituția de învățământ ar putea fi o instituție-gazdă pentru activități de voluntariat; asociațiile obștești și instituțiile publice pot deține funcția de instituție-gazdă a activității de voluntariat pentru obținerea dreptului de emitere a carnetului de voluntar și altor instrumente de recunoaștere a activității voluntarilor în baza Legii voluntariatului, nr. 121 din 18.06.2010.

III. Contribuția părinților prin intermediul comitetului de părinți sau alte forme de asociere și organizare a părinților

Majoritatea părinților iau în serios instituția de învățământ în momentul când participă la ședințele organizate. Responsabilizarea lor se manifestă prin contactul imediat cu agenda, cu problemele unor discipline sau cu unele cadre didactice.

Unii părinți consideră că se implică în viața instituției de învățământ dacă acceptă tot ce se propune din partea comitetului de părinți. Unii, care nu acceptă tot ce li se propune, consideră că se implică și ei, monitorizând activitatea comitetului de părinți. Evident, nu este suficient pentru un părinte ca doar să dea curs la inițiativele comitetului. Această acțiune ar fi una auxiliară. Nu este suficient pentru un părinte să participe numai la întâlnirile lunare/semestriale cu părinții organizate în școală pentru a fi considerat implicat în educația copiilor.

Pentru a sprijini cu adevărat procesul de învățare al copilului, părinții trebuie să-i ofere oportunități de învățare atât acasă, sprijinindu-l la teme și asigurându-i un spațiu optim, cât și pe stradă sau la magazin, ajutându-l să ia singur decizii și să aplice în practică lucrurile învățate. Chiar dacă nu face parte din comitetul părinților din școală, părintele are dreptul să se informeze în legătură cu activitățile acestuia.

IV. „Așa te-au învățat la școală?”

În accepțiunea cetățenilor, școala este responsabilă, vinovată și lăudată pentru tot ce produce. Suntem martori la unele situații când copiii pot fi muștrați, în stradă, în curte, cu replica: „Așa te învățat la școală?”. Din ea desprindem obligația școlii de a fi datoare pentru educație. Istoria amintește de perioadele când alfabetizarea se făcea doar în școală. De aici, prin tradiție, s-a moștenit atitudinea de a lăsa totul pe umerii școlii. Profesorii sunt considerați singurii experți în educația copiilor, iar părinții nu trebuie niciodată să întrebe sau să solicite informații despre ceea ce se întâmplă la școală. Bineînțeles, este un mit, care dispare în ultimul timp. Rolul de expertiză i se atribuie și părintelui.

Însă ceva din mitul dat a mai rămas, întrucât părintele cunoaște doar o parte din funcțiile sale pedagogice. Rolurile profesorilor și părinților sunt extrem de corelate. Nu se urmărește doar evaluarea de către părinți a ceea ce s-a învățat la școală și constatarea succesului. Unul dintre rolurile familiei este cel de *coaching*/îndrumare.

Soluții și recomandări:

- Îndrumarea copilului în manieră de *coaching* se poate face în colaborare cu dirigintele sau cu profesorul la o anumită disciplină școlară.
- *Coaching-ul* este cea mai prietenoasă formă de colaborare cu părinții, fiind construită pe probleme individuale. Presupune managementul problemelor constatate de către ambii parteneri: profesor și familie.

V. „În ce măsură este real să aplicăm programe de recuperare împreună cu familia?”

Cadrul didactic se oferă să analizeze o problemă existentă și să dea sfaturi de ameliorare, de dezvoltare în cazul dat. Cadrul didactic stabilește o întâlnire cu familia sau cu anumiți membri de familie. Se discută despre obiectivele, problemele și provocările pe care le are familia în raport cu educația copilului la acest moment. Este foarte important ca obiectul discuției să fie o singură problemă, iar aceasta trebuie să fie direct legată de învățare.

Consilierea și ghidajul trebuie să fie profesionale, centrate pe dezvoltarea individuală a copilului. Maniera în care se discută cu părintele poate avea un efect pozitiv sau negativ asupra exercițiului dat.

Profesorul și familia construiesc un program de dezvoltare personalizat. Au loc întâlniri periodice și verificarea progresului.

Acest algoritm trebuie să fie stabilit la nivel de metodologie și inclus în Regulamentul de ordine interioară al instituției de învățământ.

Părintele poate deveni responsabil atunci când știe că astfel de program face parte din cultura organizațională a instituției și este recomandat profesorilor și diriginților.

Soluții și recomandări:

- La nivelul instituțiilor de formare continuă, profesorii pot fi pregătiți, la stagii modulare, pentru programe de *coaching*, centrate pe recuperare și dezvoltarea concretă a unor probleme legate de învățare.
- La nivelul programelor de colaborare cu familia, în cadrul școlilor părinților, este necesar să fie instruiți părinții pentru astfel de modalități de colaborare.
- În lipsa unei instruiți prealabile despre această formă de colaborare, părinții ar putea fi împotriviți sau ar putea neglija invitațiile profesorilor.

VI. Dirigintele cunoaște toate problemele copilului în școală?

Incontestabilă este funcția dirigintelui în școală. În virtutea funcției sale, el are obligația să cunoască succesele și problemele copilului la școală.

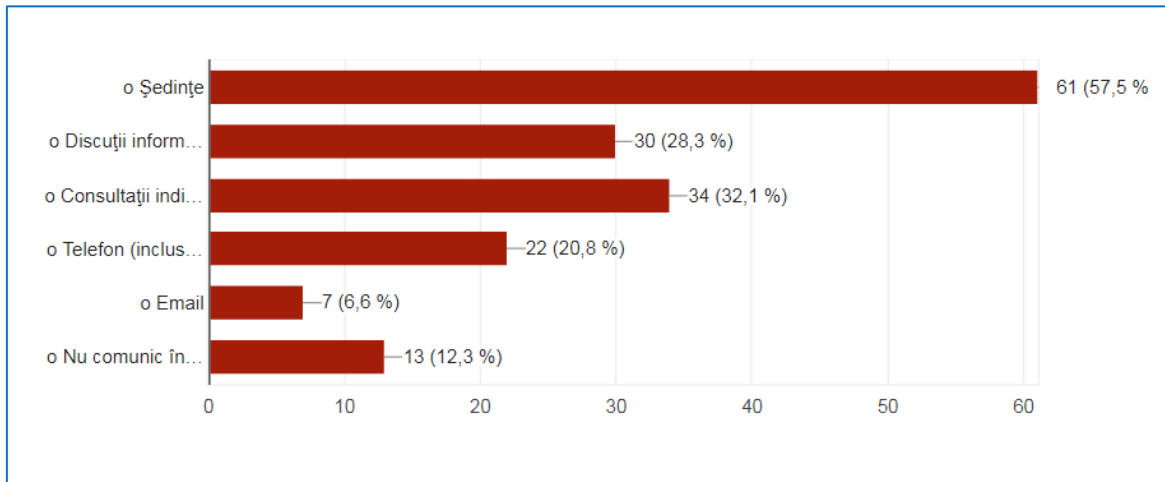
Dirigintele colaborează cu colectivul de profesori ce predă la clasa dată, stabilește necesități de îmbunătățire, formulează recomandări, aduce la cunoștința familiei rezultatele elevilor. Teoretic, dar și practic, lucrurile așa au loc. Însă, de cele mai multe ori, parteneriatul se tatonează în această zonă, fiind o sursă sigură de eșec. Uneori diriginții nu acordă atenție tuturor situațiilor, dar acționează mai ales în cazul problemelor mai grave.

Parteneriatul pentru învățare are drept scop schimbare spre bine în viața elevului. Profesorul de o anumită disciplină școlară nu recurge întotdeauna când e necesar la colaborarea cu familia. Ca urmare, scade și performanța copilului. Imposibilitatea de a dialoga frecvent cu familia scade de fiecare dată succesul copilului.

În aceeași ordine de idei, accesul părintelui în școală este deseori restricționat din motive de siguranță. Astfel, părinții nu pot intra în școală fără a cere în prealabil o discuție cu profesorul/profesorii. Nici dirigintele nu este întotdeauna informat despre anumite situații individuale la orele ținute de alți profesori și recomandările acestora pentru învățarea eficientă.

Diagrama de mai jos ne prezintă formele de comunicare a familiei cu școala.

Fig. 1. Formele de comunicare a familiei cu școala

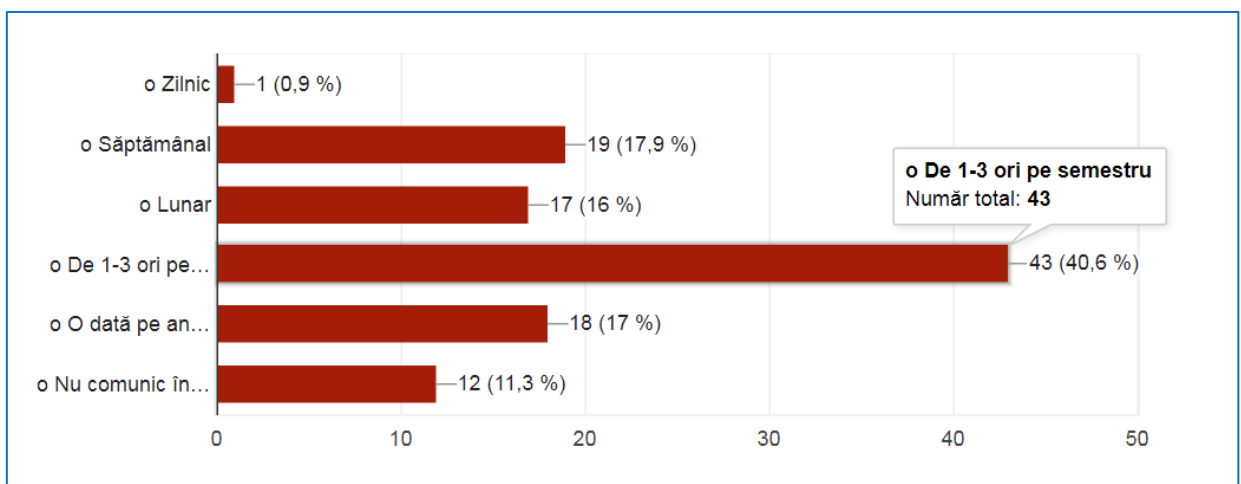

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Observăm că ședințele cu părinții sunt în topul preferințelor și anume ele prezintă informația despre copil. Dar, ținând cont de principiul confidențialității, dirigintele nu are dreptul să vorbească despre rezultatele copilului în fața celorlalți părinți. Există și alte forme de colaborare în școală, dar ele sunt prezentate într-un procent foarte mic și sunt asigurate doar de diriginți. Informația veridică pe discipline școlare lipsește de fapt.

Întrebarea din sondaj (AGIRoMd) privind frecvența comunicării părinților cu profesorii (fig. 2) atestă că majoritatea respondenților (43 %) comunică cu profesorii cel puțin o dată și cel mult de 3 ori în jumătate de an, primind informații despre învățarea copilului.

Fig. 2. Frecvența comunicării părinților cu profesorii, alții decât diriginți

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Ca să înțelegem clar, nu este vorba de nota acordată copilului, ci de acele măsuri de ameliorare necesare copilului pentru o anumită situație de învățare.

De exemplu un elev de clasa a V-a are nevoie de mai multe exerciții pentru calcularea numitorului comun la matematică sau la limba română întâlnește dificultăți la prezentarea rezumatului unui text. Sunt mici probleme, punctuale, despre care părintele nu are cum ști. Nota pe care o vede în agenda elevului este atât de evaziv explicată părintelui, încât de cele mai multe ori copilul dă din umeri că nu a înțeles de ce are așa notă sau spune că altcineva e vinovat, numai nu el.

Soluții și recomandări:

Metodele de colaborare cu familia nu trebuie să se rezume la colaborarea cu dirigintele. Existența unui carnet de dialog cu familia ar putea ameliora colaborarea cu profesorii de la toate disciplinele școlare și ar putea stabili punctual ameliorarea situației școlare.

Existența unei zile de consiliere în școală, cu o programare individuală, la fel, ar putea îmbunătăți relația cu colectivul de profesori.

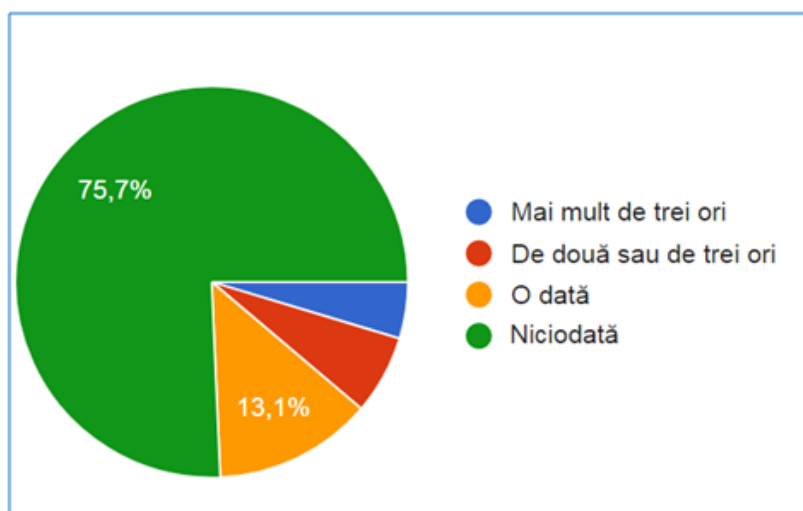
Comunicarea online (e-mail, viber, messenger) este un instrument ce permite profesorului să expedieze părintelui, de exemplu, o recomandare pentru îmbunătățirea unei situații.

VII. Consilierea familiei în școală face parte din altă eră... viitoare.

Constatam mai sus că dirigintele este omniscientul și omnipotentul în școala de azi. Totul se rezumă la acțiunile sale. Este o abordare greșită, deoarece rezultatul copilului este o muncă de echipă. Și dacă în această echipă lipsește consilierul școlar, psihologul sau un specialist din domeniul dat, atunci eșecul sau regresul este la el acasă.

Diagrama din fig. 3 denotă că școala noastră este deficientă la capitolul consilierea familiei; 75% din respondenți nu au avut acces niciodată la o astfel de consiliere.

Fig. 3. Frecvența comunicării părinților cu consilierul școlar

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Nu este o constatare care să ne ia prin surprindere. Problema psihologilor/consilierilor școlari este cunoscută de mult timp. Chiar și acolo unde sunt astfel de posturi în statele de personal, de cele mai multe ori persoana dată este un profesor ce deține funcția dată prin cumul.

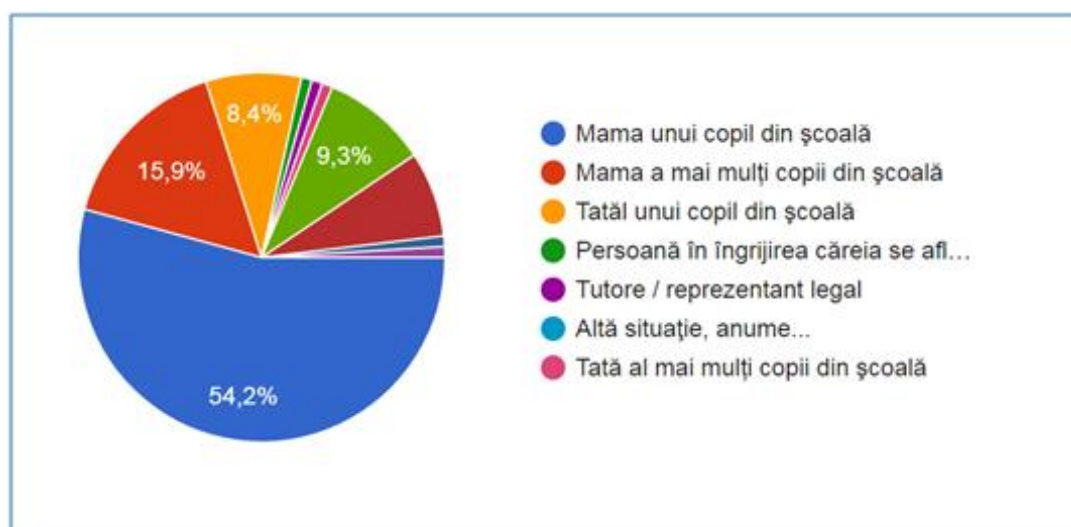
Soluții și recomandări

- Echipa managerială, consiliul de administrare, managerul principal trebuie să acorde o importanță majoră postului de consilier școlar (psiholog, cadru de sprijin).
- Colaborarea cu părinții trebuie să fie autentică, nu doar scrisă în documentații.
- Familia are nevoie de susținerea unei echipe profesionale. Familia are nevoie de încurajare și orientare în educația copilului.
- Rolul consilierului este unul neutru, în sensul că el nu este în conflict de interese cu notele pe care le acumulează elevul.
- Așadar, intervenția profesionistă, nu doar în cazurile grave, ar eficientiza parteneriatul între școală și părinți pentru învățare.

VIII. În ce mod familia percepe parteneriatul pentru educația copilului?

Analiza ce urmează a fi prezentată a fost necesară pentru a stabili percepția generală și specifică de către familie a rolului său educativ acasă și la școală.

Fig. 4. Componenta respondenților online

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Din numărul total de respondenți (108 persoane), mamele (85 de persoane), în mod tradițional, sunt cele care ghidează educația în mod direct. Sondajul a fost efectuat online, interviul fiind plasat și distribuit în *social media* (mediile de socializare), or, putem conchide că există echitate din punct de vedere gender în mediul online. Interesul pentru școală/parteneriat este reprezentat de mamă, care are obligația de a ajuta/verifica temele, de a asigura cu cele necesare pentru școală, de a dialoga cu școala în problemele concrete de reușită/nereușită a elevului. În mod firesc, rolul tatilor este unul considerabil în educație și mai ales în dialogul cu școala. În linii mari, rolul tatălui constă în suport parental și control parental.

Percepțiile ulterioare pot fi calificate mai mult ca feministe, dar sunt relevante pentru prezentul studiu, întrucât societatea noastră atribuie rolul de educator principal mamei și, bineînțeles, „vina” pentru toate problemele constatate o va purta tot ea.

O primă concluzie în acest sens ține de faptul că rolul de a educa propriii copii în contextul școlar trebuie extins și promovat ca obligație partenerială a ambilor părinți. Cu alte cuvinte, responsabilizarea taților trebuie să se producă într-un mod motivat sau în contexte de instruire socială.

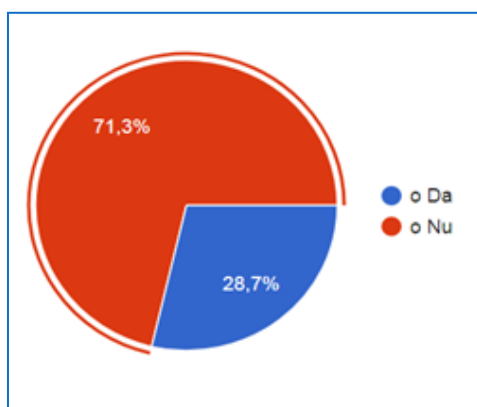
Participarea părinților la deciziile școlii

Formele de manifestare a activismului părinților

Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general, ciclul I și II² prevede că părinții/tutorii legali au dreptul și obligația de a colabora cu instituția în vederea realizării finalităților educaționale și au obligația ca, cel puțin o dată pe lună, să ia legătura cu dirigintele pentru a cunoaște evoluția copilului lor.

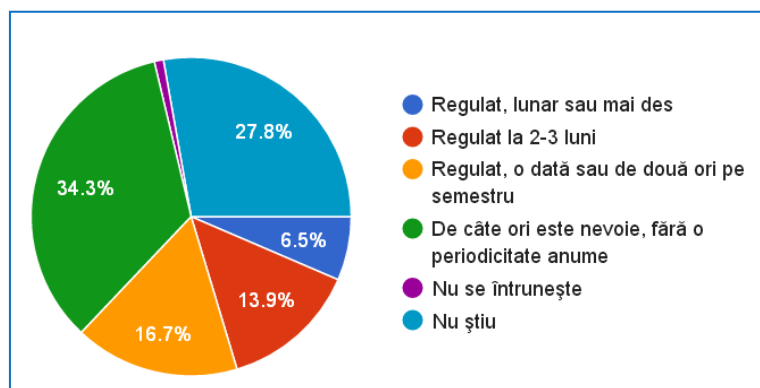
Diagramele de mai jos (fig. 5-6) prezintă, în linii mari, o tendință sănătoasă în participarea consiliului de părinți la administrarea instituției de învățământ. Școlile au comitete de părinți ale claselor, al întregii școli, au reprezentanți ai părinților în toate structurile. Frecvența întâlnirilor este una adecvată, deși există un anumit grup de părinți care nu este informat despre aceste întâlniri. O parte din părinți nu cunoaște activitatea consiliului de administrație al școlii.

Fig. 5. Faceți parte din comitetul de părinți al clasei?

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Fig. 6. Cât de des se întrunește comitetul de părinți al clasei?

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

² *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general, ciclul I și II*. Aprobabil prin Ordinul Ministerului Educației nr. 235 din 25.03.2016.

A acțiunile părinților în luarea deciziilor se remarcă și prin reacția lor la anumite situații, mai puțin favorabile pentru copilul lor sau pentru colectivul de elevi. Oferta de pedagogizare a părinților trebuie să genereze și instruiri privind comportamentul acestora în anumite situații.

Rezolvarea de către părinți a aspectelor negative în școală

Părinții aleg să comunice direct cu administrația instituției sau cu dirigintele pentru a rezolva anumite probleme personale legate de propriul copil. În asemenea condiții, părinții aproape întotdeauna și-au rezolvat pozitiv problemele (63%).

Percepția părinților vizavi de aspectele negative în școală se conturează mai lesne în jurul a două probleme: *comportamentul unor elevi* (47,4%) sau *comportamentul unor profesori* (57,9%).

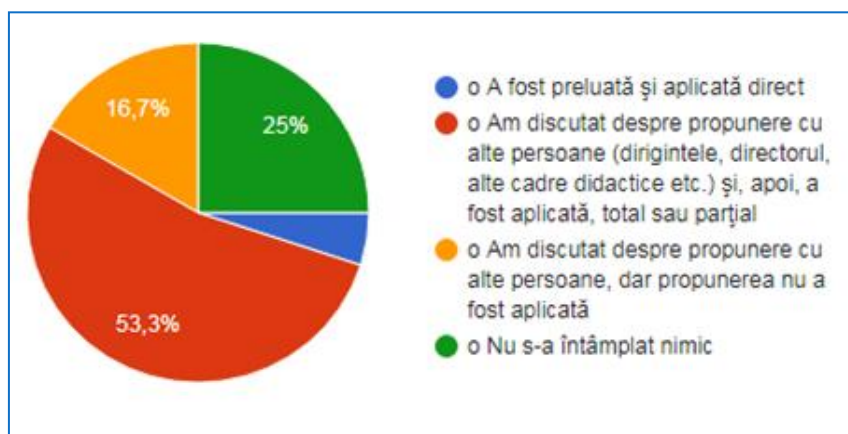
Părinții mai semnalează nereguli privind:

- paza și siguranța din școală și în jurul școlii;
- ghiozdanele grele, cărți și caiete prea multe;
- ordinea și curățenia din școală;
- corupția;
- colectarea ilicită de bani, obligatorie;
- WC-urile („Deși e după reparație, tot nu au pus niște pereți între cabine și copiii se jenează unul de altul, de multe ori [copilul meu] chiar are probleme de sănătate din cauza asta”);
- fotografierea copiilor fără acordul părinților de către persoane care prestează servicii foto comerciale, vânzători ambulanți de cărți care nu prezintă mare valoare;
- multe teme acasă.

Mai mulți părinți (54,7%) vin cu propuneri de îmbunătățire a activității din școală, iar alții (45,3%) nu contribuie cu astfel de propuneri. Raportul numeric vorbește despre indiferența unor părinți sau imposibilitatea acestora de a acționa.

Indicatorii cantitativi, obținuți prin sondaj, arată că doar 5% din părinți și-au văzut acceptate propunerile imediat, iar alții 25% nu au constatat nicio reacție la propunerea lor. Chiar și după discuțiile cu alte persoane, 16,7% din respondenți au menționat că propunerea lor nu a fost aplicată.

Fig. 7. Reacția administrației la propunerile părinților

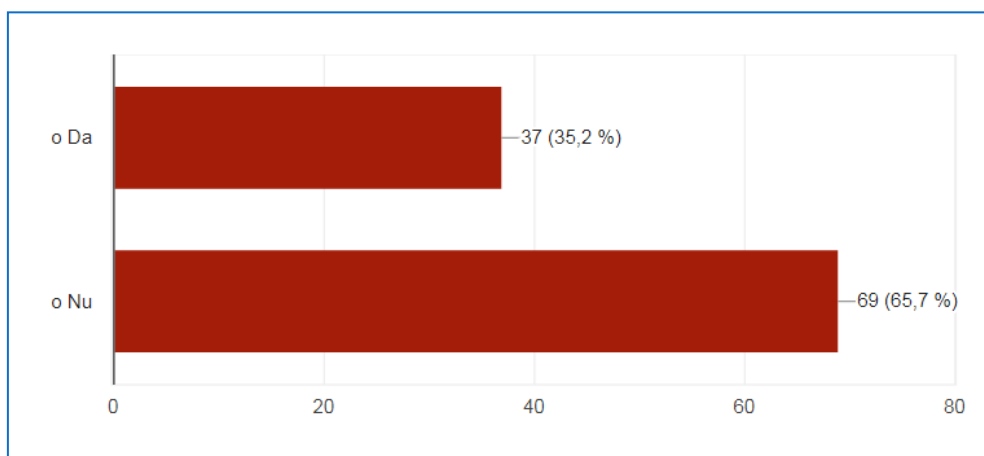

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Rezultă că propunerile părinților nu sunt luate în calcul de către administrația școlii sau că mecanismul prin care aceste propuneri ajung la organul consultativ, comitetul părinților, nu este cunoscut de către toți.

Părinții nu sunt solicitați pentru a-și spune părerea despre ceea ce se întâmplă în școală. Iar acest lucru este indicat de raportul de 35,2% pentru „da” și 65,7% - pentru „nu” (fig. 8).

Fig. 8. Luarea în calcul a poziției (opinie) părinților cu privire la problemele școlii

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Dirigintele este persoana care cel mai des solicită părerea părinților, acest fapt fiind confirmat de 83% din respondenți, iar directorul solicită opinia părinților conform afirmației a 36,1% din respondenți. Lucru firesc, dintr-o perspectivă, întrucât primul contact este asigurat de către diriginte în ideea stabilirii unui parteneriat.

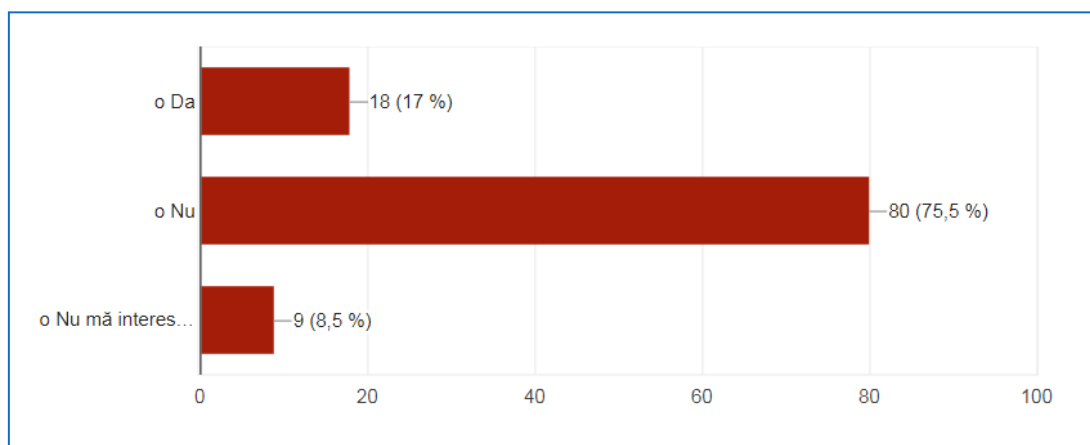
Caseta 4. Subiectele indicate de părinți ca fiind consultate cu ei de către administrația școlii

- Regulamentul instituției, drepturile și obligațiile elevilor și părinților ș.a.
- Calitatea predării matematicii.
- Atitudinea profesorilor față de starea emotivă a elevilor.
- Numărul de elevi în clase.
- „La noi în clasă cam nu se ține cont de alte păreri. Deciziile le ia profesoara cu comitetul părintesc, din care fac parte oameni apropiați.”
- Despre re alegerea consiliului de părinți al instituției.
- Dacă e necesar de discutat cu copiii acasă despre *bullying* (hărțuire).
- Regulamentul de ordine interioară.
- Cum se simte copilul meu la școală?
- Ce relație are copilul cu doamna învățătoare?
- Ce activități pe interese ni se par interesante în instituție?
- „A fost inițiată o discuție legată de banii pe care suntem obligați într-un fel sau altul să-i strângem de la părinți pentru asociația liceului, cheltuieli pentru curățenie, reparație și alte sărbători.”
- Ce părere am despre profesoara copilului meu.
- Atitudinea profesorilor față de elevi.
- „Învățătorul ar dori să nu-mi bag nasul în treburile școlii, să nu pun întrebări referitoare la lucrurile dubioase, la ședințele cu părinții se iau anumite decizii, de care ulterior nu se ține cont. Comunicarea este defectuoasă atât cu părinții, cât și cu copiii.”
- „Dacă suntem de acord cu mărirea sumei de bani pentru fondul școlar și organizarea oficială a asociației părintești.”
- Despre alimentație.
- Despre cercul de interese al copilului, despre grupul de prieteni, despre utilizarea telefoanelor, despre grupurile virtuale și comunicarea pe rețelele de socializare.
- Asociația, disciplina, forma școlară.
- Proiectul cu roboții.
- Nivelul predării, complexitatea curriculumului, condițiile de susținere a examenului.
- Nivelul de instruire și educare în instituție.
- Disciplina.
- Clasa numeroasă, nerespectarea de către unii elevi a regulilor clasei.
- „Ce schimbări dorim să facem pentru a îmbunătăți condițiile din școală.”
- Relațiile profesori-elevi, comportamentul elevilor, construirea sălii sportive.

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd și în focus-grupuri.

Vom observa că printre subiectele discutate nu se află și bugetul școlii. Diagrama ne dovedește acest fapt. Doar 17% din respondenți sunt consultați în privința utilizării mijloacelor bănești, 75,5% nu au participat la astfel de discuții și decizii. Iar 8,5% nu se interesează de acest fapt.

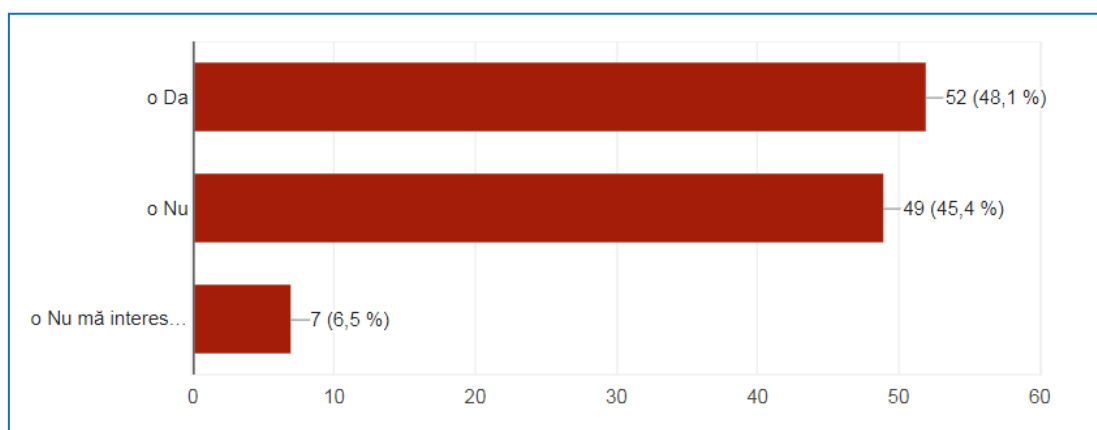
Fig. 9. Consultarea părinților cu privire la bugetul școlii

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Bugetul școlii se prezintă părinților pe panouri speciale prin afișarea informației despre cheltuieli și venituri și impactul acestora asupra dezvoltării instituției.

Fig. 10. Transparența privind efectuarea cheltuielilor din bugetul școlii

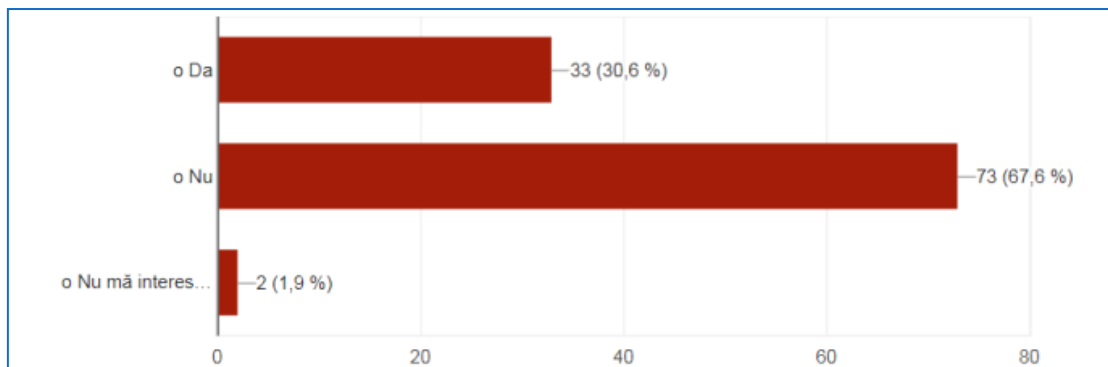
Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

La capitolul cheltuieli bugetare, putem remarca o oarecare netransparență, iar acest fapt este ilustrat de cele 45,4% de răspunsuri negative (fig. 10). Ar însemna că aproape jumătate din respondenți nu cunosc modalitățile de cheltuire a bugetului școlii.

Mai există rezerve mari la capitolul planificarea activității din școală în parteneriat cu părinții. Putem remarca îngrijorarea dictată de 67,6% din părinți, care au confirmat lipsa de consultare a părinților (fig. 11). Din moment ce constatăm o poziție de autoritate asupra activităților din școală, manifestată de conducerea instituției, școala nu poate fi considerată „partener”. În acest caz vorbim mai degrabă de o colaborare în anumite situații educaționale. Părintele mai este privit, din păcate, drept o sursă de venituri, drept contribuitor la dezvoltarea unității școlare. În acest sens, vorbim despre o ușoară discriminare, care poate înclina spre grave abateri.

Soarta copiilor este decisă aproape în exclusivitate de angajații școlii, or, părinții nu au decât să fie anunțați că ai lor copii învață după un anumit curriculum sau că școala lor participă la un experiment ori că elevii vor fi apreciați într-un anumit mod.

Fig. 11. Consultarea părinților în ceea ce privește planificarea activităților din școală

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Alegerea disciplinelor opționale: la discreția cui?

Reperetele conceptuale privind elaborarea curriculumului la disciplinele opționale³ menționează că disciplina opțională este o disciplină de învățământ propusă la alegere elevilor, diferită de cele existente în trunchiul comun, care are drept scop aprofundarea, extinderea, integrarea și inovarea cunoștințelor elevului din unul sau mai multe domenii. Curriculumul la disciplina opțională este elaborat de cadre didactice, specialiști în domeniu, este discutat la consiliile instituțiilor acreditate și aprobat de minister. Disciplina opțională din componenta locală pentru instituțiile din învățământul secundar general reprezintă disciplinele opționale oferite în limita 5% – ciclu primar și gimnaziu și 10% – liceu din cota disciplinelor opționale, axate pe subiecte de importanță locală/regională.

Planul-cadru⁴ reglementează alegerea și aplicarea orelor opționale în felul următor:

Administrația instituției de învățământ va analiza domeniile de interes ale elevilor, capacitățile instituționale (pregătirea cadrelor didactice, materialele didactice disponibile etc.) și va decide asupra ofertei privind orele opționale pentru anul școlar următor. Oferta disciplinelor opționale este prezentată, în mod obligatoriu, elevilor și va include cel puțin trei opțiuni pentru fiecare elev.

În luna mai, părinții/reprezentanții legali ai elevilor din învățământul primar și elevii din clasele învățământului gimnazial și liceal își vor exprima, în baza cererii în scris, opțiunile pentru studierea disciplinelor opționale în anul viitor de studii. Elevii din clasa a X-a pot menționa disciplinele opționale solicitate în baza cererii de înmatriculare în învățământul

³ Ion Achiri et al., *Reperete conceptuale privind elaborarea curriculumului la disciplinele opționale*, http://www.edu.gov.md/sites/default/files/repere_conceptuale_privind_elaborarea_curriculumului_la_disciplinele_optionale.pdf, Chișinău, 2017.

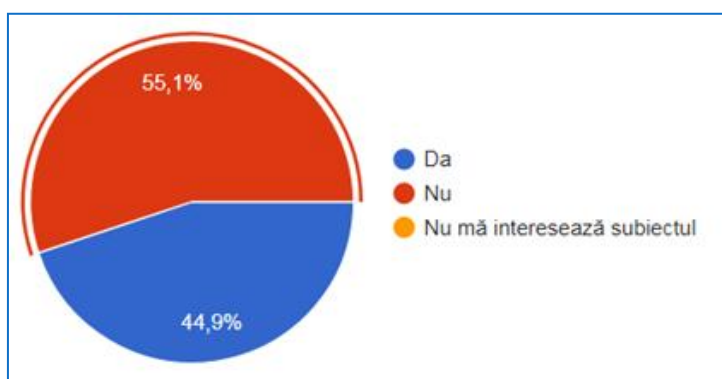
⁴ Ministerul Educației al RM, *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2017-2018*, http://educ-hincesti.starnet.md/dih/public/files/Plan_cadru_2017-2018.pdf, Chișinău, 2017.

liceal. Componenta opțională a Planului-cadru de învățământ, stabilită în baza cererii elevilor, se aprobă de către consiliul profesoral al instituției, **în luna august.**

Așadar, prevederile administrative stipulează că părinții trebuie să fie consultați în privința orelor opționale. Pentru clasele primare, alegerea o fac în linii mari părinții, pentru clasele de gimnaziu orele opționale sunt alese de către elevi, iar ședințele cu părinții sunt de natură informativă, cu semnare în procesele-verbale.

La modul practic, 55,1% din părinții chestionați menționează că nu sunt consultați în privința alegerii disciplinelor opționale, iar alții 44,9% spun că sunt consultați (fig. 12).

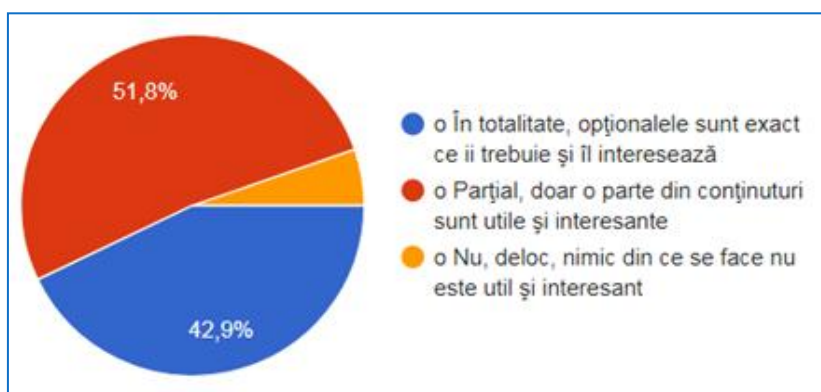
Fig. 12. Consultarea părinților cu privire la alegerea disciplinelor opționale

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Valorile cantitative din fig. 13 denotă că disciplinele opționale reflectă opțiunile și interesele copilului în proporție de: 51,8% (exact ce îl interesează pe elev), 42,9 (parțial) și 5,4% (nimic util).

Fig. 13. În ce măsură disciplinele opționale reflectă opțiunile și interesele copilului

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Soluții și recomandări

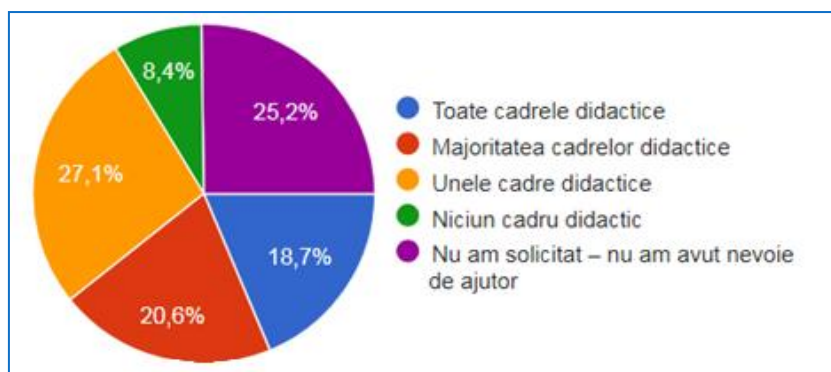
Pentru a asigura corectitudinea procesului de alegere a disciplinelor opționale, se propune ca la nivelul instituției de învățământ să fie creată o comisie pentru curriculumul școlar, formată din cinci membri, cu următoarele atribuții:

- definitivarea ofertei educaționale a școlii;
- sondarea și analizarea opiniei elevilor cu privire la realizarea orelor din curriculumul la decizia școlii din anul trecut și propunerea de noi discipline sau teme pentru oferta curriculară pentru anul școlar următor, care să corespundă și solicitărilor elevilor și părinților;
- consultarea obligatorie a părinților în privința alegerii disciplinelor opționale;
- elaborarea calendarului de prezentare a ofertei școlii și de aprobare a disciplinelor opționale pentru anul școlar următor;
- elaborarea proiectului pentru curriculumul la decizia școlii.

Evaluare pentru învățare?

În ce măsură cadrele didactice răspund la cererile părinților de ajutor individual pentru copiii lor, pentru înțelegerea/aprofundarea celor predate, putem constata analizând datele diagramei de mai jos (fig. 14).

Fig. 14. Disponibilitatea cadrelor didactice pentru un program recuperator în învățarea elevilor

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Disponibilitatea cadrelor didactice pentru un program recuperator pentru elevi este de 39,3% (20,6% + 18,7%). Menționăm că aceasta este o muncă nenormată, de voluntariat a cadrului didactic și nu fiecare acceptă acest lucru. Mai mulți profesori consideră că nu este obligatoriu să consiliezi suplimentar elevii, întrucât acest lucru depășește norma didactică.

Din experiența școlară putem remarca și problema disciplinelor școlare cu o oră pe săptămână. Dacă tema nu a fost clară, elevul riscă să rămână cu multe „goluri”. Situația de succes fiind diminuată vizibil, riscăm să constatăm doar indiferență și chiar abuz.

Criteriile de evaluare sunt un element relativ nou în practica școlară. Pentru învățământul primar, acestea au un rol central, întrucât sistemul de evaluare a suferit schimbări prin introducerea în Codul educației al Republicii Moldova a art. 16 alin. 5, art. 3 și art. 151, care se referă la evaluarea criterială a rezultatelor învățării prin descriptori.

Caseta 5. Evaluarea prin descriptori

Codul educației al RM (2014)

Articolul 3. Noțiuni principale. În sensul prezentului cod, următoarele noțiuni principale semnifică:

descriptori – criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competențelor elevului și permit determinarea gradului de realizare a acestora (minim, mediu, maxim). În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative (suficient, bine, foarte bine).

Articolul 16. Evaluarea și scara de notare. (5) În învățământul primar, evaluarea rezultatelor învățării este criterială și se efectuează prin descriptori.

Articolul 152. Prezentul cod intră în vigoare în 30 de zile de la publicare, cu excepția: d) art. 16 alin. (5), în partea ce ține de evaluarea rezultatelor învățării prin descriptori, care se pune în aplicare din anul 2015, începând cu clasa I.

Sursa: Codul educației, 2014

În accepțiune teoretică, criteriile de evaluare sunt seturi de calități importante care se regăsesc în produsele învățării și care trebuie să se prezinte ca un sistem.

Necesitatea operării lor dinspre actanții școlii este atât de necesară, încât ea asigură transparența în relațiile profesorului cu elevii, precum și calitatea în învățare.

Procedura de utilizare a criteriilor începe cu anunțarea lor la începutul anului școlar. La debutul anului școlar, profesorii și diriginții trebuie să anunțe, în cadrul întâlnirii cu părinții, care sunt criteriile de evaluare pentru clasa respectivă.

Criteriile de evaluare derivă de obicei din finalitățile curriculare pentru anul de studii. Ele nicidecum nu pot fi generalizate ca pentru întreaga treaptă. Criteriile de evaluare nu pot fi personalizate de către profesor. Cu alte cuvinte, profesorul din școala X și profesorul din școala Y trebuie să aibă aceleași criterii de evaluare dacă activează după același curriculum. Deci, criteriile de evaluare standardizează cerințele la disciplina dată, pentru anul de studii respectiv.

Criteriile sunt prima sursă de autoevaluare. Elevul, dar și părintele, cunoscând foarte clar cerințele și cât valorează acestea într-un test sau într-o altă formă de evaluare, pot singuri să aprecieze nivelul de performanță.

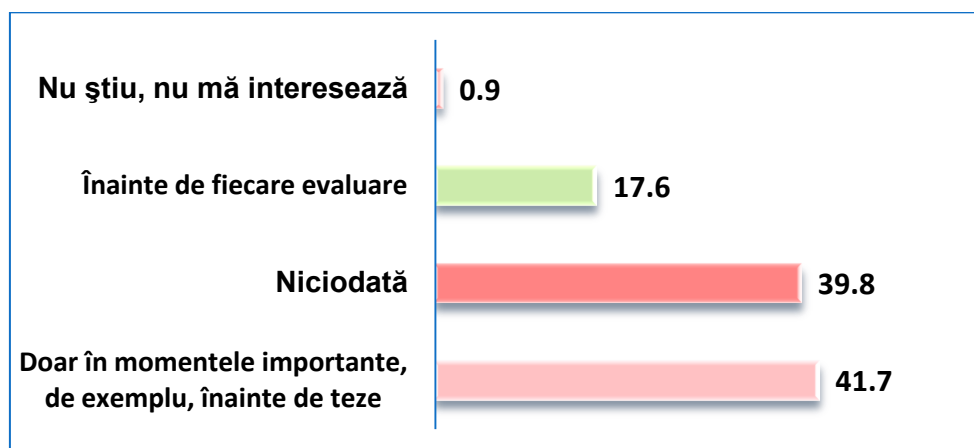
De obicei, ele se generalizează și se prezintă ca niște condiții pentru a ajunge la anumite rezultate. Procedura este valabilă pentru evaluările curente (formative) și sumative.

În context, am solicitat părinților să ne informeze cât de des li se explică (prin intermediul elevilor), înainte de evaluare, criteriile care vor fi folosite pentru probă sau test.

Datele din diagramă ne informează că această cultură practic nu există. Doar 17,6% din respondenți ne asigură că înainte de fiecare evaluare se explică criteriile după care vor fi apreciați elevii (fig. 15).

Doar în momente importante (înainte de evaluări de tip teze, naționale) copiii și părinții știu care va fi ținta evaluării.

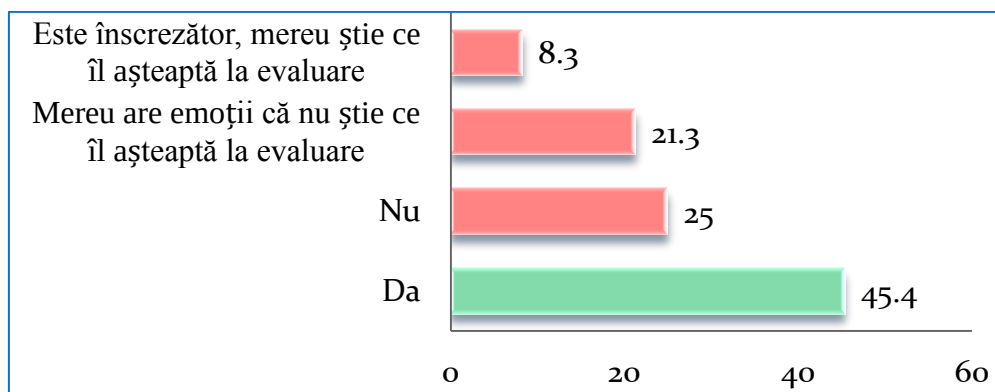
Fig. 15. Anunțarea criteriilor de evaluare de către profesori

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Din diagrama cu rezultatele obținute la întrebarea „Copilul dv. cunoaște, înainte de evaluare, criteriile care vor fi folosite pentru evaluare și notare?” vom deduce că nici elevii nu sunt informați cu privire la criteriile de evaluare.

Fig. 16. Cunoașterea de către elevi a criteriilor de evaluare

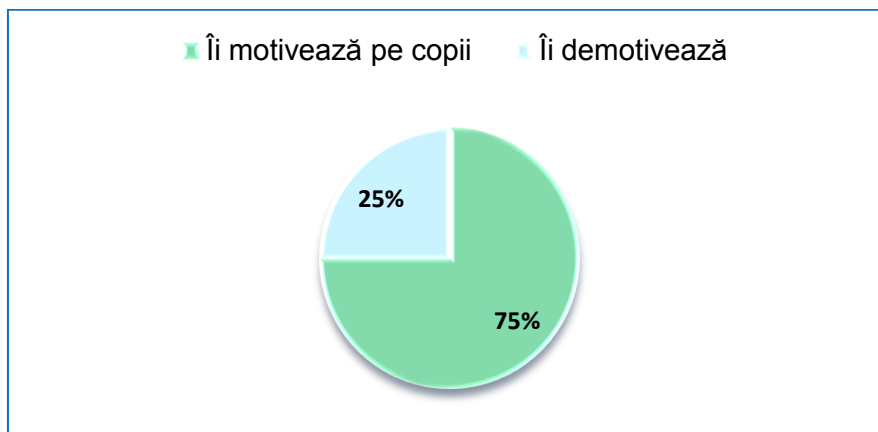

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Concluzionăm că profesorii nu cunosc sau nu doresc să utilizeze sistemul criterial. Această atitudine denotă o subcultură a evaluării și centrarea pe cerințele latente, necunoscute ale profesorului. Am putea nota și faptul că profesorii manifestă reticență în a anunța criteriile de evaluare, mai ales părinților. Mulți dintre ei ar spune că nu au de ce să anunțe părinții despre criteriile de evaluare, întrucât interesul părinților este redus. Această situație ne face să înțelegem de unde provine iresponsabilitatea părinților față de studiile elevilor. Vorbim despre lipsa interesului școlii de a comunica cu părinții și din rezultatele obținute la întrebarea „Cât de

des vi se explică motivele pentru care copilul dumneavoastră a obținut o anumită notă sau cum a ajuns la un anumit rezultat?”.

Fig. 17. Impactul evaluării asupra copiilor (percepția părinților)

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Percepția părinților despre evaluare a fost mereu clasică. Motivația învățării, în sensul ei larg, întotdeauna a fost susținută prin evaluare. Mai mult, părinții astfel înțeleg legătura dintre școală și familie. Prin clasică întrebare „Ce notă ai luat?”, părinții sunt informați despre progresul, performanțele sau regresul copilului său. Pentru părinții responsabili această întrebare poate continua cu altele: „Dar de ce?”, „Ce a fost dificil?”, „Ai întrebat profesorul când nu ai știut? Cum a reacționat profesorul?”. Și, câteodată, cu replici de genul: „Nu vrei să înveți!”, „Ești leneș!”, „Nu ne iubești!”, „Nu ne respecti!”.

Mai rar părinții vor pune întrebări de genul: „Cu ce te pot ajuta?”, „Ce crezi că poți face pentru a îmbunătăți situația?”, „De unde te poți informa?” etc.

Deși majoritatea părinților au constatat o motivare a învățării prin evaluare, totuși o serie de părinți sunt îngrijorați de starea emoțională a copiilor. Argumentele lor oscilează între competiție nesănătoasă, abandon școlar și serioase probleme emoționale.

Caseta 6. Demotivarea elevilor prin evaluare (părerile unor părinți)

- „Evaluările îl stresează. Nu se poate concentra. Unii copii sunt mai rapizi, alții mai înceți, și nu întotdeauna reușește să facă totul.”
- „Nu sunt clare criteriile de evaluare. Diriginta face meditații contra plată. Suntem unicii care refuzăm.”
- „Evaluările semestriale îl demotivează, cele zilnice sunt binevenite, pentru că nu sunt stresante.”
- „Copilului meu îi plăcea să cunoască lucruri. Evaluarea l-a determinat să copie, să absenteze în zilele când știa că va avea loc o evaluare, să învețe superficial, doar pentru a obține o notă.”
- „Evaluarea provoacă un stres puternic și frica de a lua o bila roșie. Copiii devin invidioși între ei și intră în competiție, fac o comparație nesănătoasă.”
- „Consider ca evaluările sunt necesare, dar îi intimidează pe copii.”
- „Notele neargumentate îl descurajează. Nu știe de ce a fost egalat cu restul colegilor.”
- „De obicei, evaluările sunt mai complexe, în majoritatea cazurilor notele sunt mai joase, conținutul materiei evaluate este greu, mult și de neînțeles, se cere multă reproducere a materialului.”

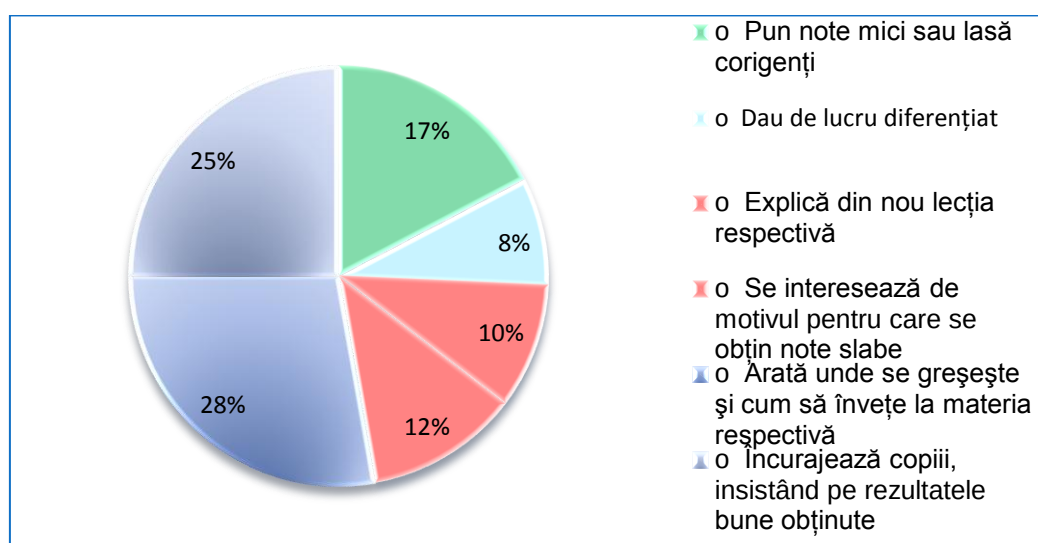
Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

În situația absenței notelor în clasele primare, unii părinți reproșează că dispare interesul pentru învățare. Dar interesul pentru învățare nu este altceva decât o manipulare involuntară a părinților.

În cazul notelor, elevul nu învață din curiozitate epistemică, dar pentru note. Și nu orice note, dar note mari. De ce? Ca să nu-și supere părinții. Cu alte cuvinte, cercul vicios constă în atitudinea părinților față de notele copiilor. Frica, recompensa sunt elementele ce motivează elevul să învețe. Așadar, percepția părinților despre evaluare se rotește în jurul rezultatului, și nu a procesului.

Motivația pentru învățare e posibilă prin evaluare. Doar că părinții nu cunosc adevăratele beneficii ale ei. Evaluarea este o stare, o etapă a învățării. Ea servește drept o diagnosticare a performanței proprii și o încurajare pentru explorare, învățare. În acest sens, se recomandă ca părinții să fie instruiți despre percepția adecvată a evaluării.

Fig. 18. În momentul în care copilul dumneavoastră are rezultate slabe la învățătură, cum acționează profesorii?

Sursa: Sondaj realizat de AGIRoMd.

Desigur, elementul central al motivației școlare este factorul uman. Atitudinea profesorului față de elev, față de felul cum el învață creionează, de fapt, o singură atitudine în mintea unui copil de clasele primare: „Mă iubește sau nu învățătorul?”. Pentru adolescenți, situația se transformă în ură sau dragoste față de profesor. Analizând diagrama din fig. 18, vom înțelege că acțiunile profesorului sunt diverse și, în linii mari, corecte. Ponderea procentuală a acestora totuși e diferită în raport cu așteptările părinților. Doar 10% din profesori sunt deschiși spre explicația temei în mod repetat. Alții 8% dau de lucru diferențiat – un lucru atât de important. Din acest indicator putem distinge o atitudine rezervată a cadrelor didactice față de metodele de predare diferențiată.

Cadrele didactice invocă lipsă de timp, sunt reticente în a pregăti suplimentar materiale ce ar diferenția conținutul învățării. Doar 12% din cadrele didactice sunt empatici și încearcă să înțeleagă motivul din care elevii obțin rezultate slabe. Aproape în mod egal (25% și, respectiv, 28%) cadrele didactice aleg să încurajeze elevii și să le formeze competențe de a învăța.

Aspectele date merită a fi luate în calcul și a fi subordonate unor acțiuni de formare/dezvoltare a competențelor metodice.

Soluții și recomandări

Problema planificării evaluărilor (formative și sumative) la începutul anului de învățământ, al unității de învățare rămâne a fi una deschisă, care necesită o pregătire serioasă. Aici mai putem adăuga faptul că nici profesorul nu are în practica sa obiceiul de a formula obiectivele evaluării la început de modul.

Se recomandă:

- Informarea părinților prin mesaje scurte despre criteriile de evaluare, dar nu înainte cu o zi de evaluarea propriu-zisă, ci la începutul unității de învățare.

- Instituțiile de formare continuă trebuie să asigure module tematice pentru cadre didactice, manageriale și părinți privind managementul evaluărilor rezultatelor școlare.
- Anticiparea demersului de evaluare de către cadrele didactice prin proiectarea evaluării rezultatelor școlare în proiectarea didactică, prin delimitarea produselor din referențialul de evaluare, a metodelor, concretizând un aspect al competenței specifice.
- Implementarea evaluării criteriale prin descriptori prin: integrarea evaluării formative (procesul), a feedbackului și a evaluării de produs.
- Anunțarea criteriilor de evaluare a produsului, cu precizarea descriptorilor de performanță, care trebuie să apară în produsul-rezultat.
- Verificarea, pe tot parcursul perioadei de formare, a nivelului de competență, prin instrumente de evaluare criterială prin descriptori și raportarea la criteriile anunțate.

Rolul semnificativ al utilizării de către profesori a elementelor criteriale în procesul educațional determină îmbunătățirea demersului de evaluare a rezultatelor școlare în învățământul preuniversitar, diversificând evaluarea și făcând-o mai deschisă pentru solicitările din partea societății; fortificarea relației școală–elev–familie prin transparența, corectitudinea, credibilitatea evaluării rezultatelor școlare și motivarea subiecților implicați.

Concluzii și recomandări

În contextul provocărilor și schimbărilor globale și naționale, granițele dintre școlarizare și educație devin tot mai flexibile. Sporirea calității învățării-predării-evaluării trebuie să ia în considerare procesele de învățare și educație care au loc atât în școală, în afara școlii și acasă, cât și relația dintre aceste contexte.

Parteneriatul școală-familie presupune că ambele părți au o abordare participativă a relației. Aceasta înseamnă că trebuie să fie dezvoltat un dialog constructiv între părinți și profesori, caracterizat prin dorința ambelor părți de a discuta despre conținutul învățării-predării-evaluării, precum și al educației, cu respectarea deplină a rolului profesional al cadrelor didactice și a relației personale, apropiate și unice, între copil și părinți.

Situația actuală în domeniul parteneriatului cu familia

Parteneriatul cu familia reprezintă esență sustenabilității domeniului educațional. Or, părinții au, zi de zi, acces la informația despre școală prin copiii lor. Este modalitatea prin care aproximativ întreaga societate participă la abordarea problemelor din educație.

Se recomandă:

Încurajarea activității școlii părinților ca entitate juridică la nivelul fiecărui municipiu/raion ar fi o soluție potrivită pentru asigurarea unui mecanism eficient al parteneriatului dat.

Parteneriatul cu familia: mituri, percepții greșite, lecții învățate

Principalele recomandări ce derivă din lecțiile învățate sunt:

Ședințele tradiționale trebuie să fie organizate în exclusivitate cu scopul de informare a activității de organizare, de planificare a activităților educaționale.

Organele de resort în domeniul educației trebuie să emită o dispoziție cu privire la interzicerea discuției altor probleme decât cele educaționale în cadrul ședințelor tradiționale.

Problemele de asigurare financiară, gospodărie și alte inițiative extrabugetare, ce se includ în bunăstare, în condițiile de învățare, nu pot fi inițiate de către personalul didactic sau managerial al instituției. Activitățile date pot fi planificate în cadrul asociațiilor obștești de părinți și inițiate în exclusivitate de către conducătorii acestora.

Instituția de învățământ ar putea fi instituție-gazdă pentru activități de voluntariat, asociațiile obștești și instituțiile publice pot fi instituție-gazdă a activității de voluntariat pentru obținerea dreptului de emiteră a carnetului de voluntar și a altor instrumente de recunoaștere a activității voluntarilor în baza Legii voluntariatului, nr. 121 din 18.06.2010. La nivelul instituțiilor de formare continuă, profesorii pot fi pregătiți la stagii modulare pentru programe de *coaching*, centrate pe recuperare și dezvoltarea concretă a unor probleme legate de învățare.

La nivelul programelor de colaborare cu familia, în cadrul școlilor părinților este necesar să fie instruiți părinții pentru astfel de modalități de colaborare. În lipsa unei instruiri prealabile despre această formă de colaborare, părinții ar putea fi împotriviți sau ar putea neglija invitațiile profesorilor.

Metodele de colaborare cu familia nu trebuie să se rezume la colaborarea cu dirigintele. Existența unui cadru de dialog cu familia ar putea ameliora colaborarea profesorilor de la alte discipline școlare și ar putea stabili punctual ameliorarea și îmbunătățirea situației școlare.

Existența unei zile de consiliere în școală, cu programare individuală, la fel, ar putea îmbunătăți relația cu colectivul de profesori.

Se cere extinderea colaborării online (e-mail, viber, messenger), în care profesorul ar putea expedia părintelui o recomandare pentru îmbunătățirea unei situații.

Participarea părinților la deciziile școlii

Se recomandă:

Implicarea directă a părinților în alegerea disciplinelor opționale.

Crearea la nivelul instituției de învățământ a unei comisii pentru curriculumul școlar, formată din cinci membri, cu următoarele atribuții:

- realizarea ofertei educaționale a școlii;

- sondarea și analizarea opiniei elevilor cu privire la orele din CDȘ din anul trecut și propunerea de noi discipline sau teme pentru oferta curriculară la decizia școlii pentru anul școlar următor, care să corespundă și solicitărilor elevilor și părinților;
- consultarea părinților în privința alegerii disciplinelor opționale;
- elaborarea calendarului de prezentare a ofertei școlii și de aprobare a disciplinelor opționale pentru anul școlar următor;
- elaborarea proiectului de curriculum la decizia școlii.

Evaluare pentru învățare?

Parteneriatul școală-familie extinde viziunea subiecților asupra procesului de evaluare, dezvoltând autoevaluarea la elevi, influențând motivația în procesul educațional al acestora prin identificarea punctelor forte și punctelor slabe; integrează elevii într-un colectiv prin aprecierea critică a produselor realizate și dezvoltă capacitatea de a aprecia un produs prin a separa observațiile/sugestiile constructive de critică; determină cadrele didactice la autoformare continuă în problematica comunicării în evaluarea rezultatelor școlare, aplicând metodologia evaluării criteriale bazate pe descriptori în procesul educațional; favorizează parteneriatul școală-familie prin asumarea echilibrată a responsabilităților tuturor subiecților pentru rezultatele școlare.

Pentru un parteneriat eficient școală-familie avem nevoie de:

- respect reciproc pentru importanța rolurilor de profesor și de părinte;
- dialog deschis între părinți și profesori;
- considerare pentru expertiza fiecărei părți cu privire la copil;
- spațiu și context adecvate pentru angajamentul părinților față de școală;
- nivel ridicat de informare.

Dezvoltarea unui parteneriat real între școală și părinți reclamă un efort conștient din ambele părți. Dar inițiativa trebuie să vină de la școală, deoarece printre părinți mai persistă încă vechea mentalitate în conformitate cu care școala deține monopolul, dar și responsabilitatea deplină asupra dezvoltării minților și caracterelor. Parteneriatul nu apare și nu se dezvoltă de la sine, ci trebuie să fie cultivat și întreținut/menținut.

Se recomandă:

Îmbunătățirea demersului de evaluare a rezultatelor școlare în învățământul preuniversitar, diversificându-l și accesibilizându-l pentru părinți; fortificarea relației școală-elev-familie prin transparența, corectitudinea, credibilitatea evaluării rezultatelor școlare și motivarea subiecților implicați.

Informarea părinților prin mesaje scurte despre criteriile de evaluare, dar nu înainte cu o zi de evaluare propriu-zisă, ci la începutul unității de învățare.

Instituțiile de formare continuă trebuie să asigure module tematice privind managementul evaluărilor rezultatelor școlare.

Anticiparea demersului de evaluare de cadrele didactice prin proiectarea evaluării rezultatelor școlare în proiectarea didactică, prin delimitarea produselor din referențialul de evaluare, a metodelor, concretizând un aspect al competenței specifice.

Implementarea evaluării criteriale prin descriptori prin integrarea evaluării formative (procesul), a feedbackului și evaluării de produs.

Anunțarea criteriilor de evaluare a produsului, cu precizarea descriptorilor de performanță, care trebuie să apară în produsul-rezultat.

Verificarea pe tot parcursul perioadei de formare a nivelului de competență, prin instrumente de evaluare criterială prin descriptori și raportarea la criteriile anunțate.